

Anglické zámeno „Ja“ (I) sa nevyslovuje odlišne od slova „oko“ (eye). Subjektívne i vizuálne vnímanie, z radikálne etického uvažovania, pred obrazmi či Tvarou Druhého, je najhlbším neobnoviteľným narušením a odhaľovaním nekonečných, netotalizovateľných častí. Gestalt psychológia 20. storočia dokazuje, že naša myseľ tvorí celky aj z ilúzie kruhu či neúplných tvarov.

Výstavou poukazujem, že subjektívne vnímanie nie je pasívnym zrkadlením pomyselnej reality, ale intersubjektívnym vzťahom, kde sa zdanlivo prázdne miesta stávajú nositeľmi spojení ako prítomnosti neprítomnosti. V mojich výtvarných a konceptuálnych prácach sa táto perspektíva prejavuje od počiatkov už Retrospektívou 2009, ktorá bola začiatkom, ale zároveň spätným prepracovaním konca – až po kolektívne skúmanie priepastí začiatkom roka 2022, počas pandémie a vypuknutia vojnovj invázie. Kruh ako panpsychické pozadie, z ktorého sa Ja nenávratne odčlenilo a kam sa už nemôže retrospektívne vrátiť, pod tlakom najradikálnejšieho etického imperatívu, nás vŕahuje do nekonečnej zodpovednosti za iné – aby Druhý nezanikol ponížený a zahanbený.

Hrozba narušenia vnútornej aj vonkajšej vzťahovosti je dnes zjavná ako absencia vnímania Tváre Druhého vplyvom izolácie, novej technológie, umelej inteligencie, večnej demagógie, korupcie moci a autoritárskych totalizácií. Genius loci Sliača je historicky regiónom odporu voči nacizmu, kde sa estetika spája so spoločenskou a etickou angažovanosťou, rekreáciou aj skúmaním duchovnosti bez boha.

Nakoniec, každý fragment odhaľuje svoju nezameniteľnú úlohu zraniteľnosti – hovorí s myšlienkami Emmanuela Levinasa. Etická zodpovednosť voči inému, ktorá predchádza hranice bytia a intersubjektívnu skúsenosť, je nevyhnutnou podmienkou pre spoločnosť, ktorá miluje, pomáha a skutočne chráni. Opakom tohto oblúku subjektívneho vnímania s vrcholom v Druhom a ŕažiskom v sebe je konkávnosť znečitlivenia bez iného – dovnútra uzatvorený, identitárny zdrvujúco rotujúci kruh, poníženie Druhého až k jeho zániku, exterminácii, vyjadrenej už od staroveku pharmakosom, opustením a beznádejou, samovraždami a vojnou. Navádzam k nepantraumatickej retrospektíve, vnímaniu obrazov ako bytia pre druhých mimo doubleminded alebo „dvojmyselného“ kruhu.